

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

243

Gospodarka lokalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi
Ryszard Brol
Andrzej Sztando

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Waldemar Budner, Piotr Bury, Janusz Kot, Danuta Stawasz

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl> oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com, a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-280-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Andrzej Sztando: Cele, priorytety i zadania w planowaniu strategicznym rozwoju lokalnego.....	13
Anna Beata Kawka: Wydatki inwestycyjne jako instrument rozwoju lokalnego gmin	27
Franciszek Adamczuk: Stymulowanie lokalnej przedsiębiorczości na obszarze pogranicza – aspekty instytucjonalne i organizacyjne	35
Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: Koncepcja metody oceny założeń lokalnych strategii rozwoju na przykładzie procesu konsultacji społecznych w powiecie wałbrzyskim	46
Małgorzata Rogowska: Uwarunkowania rozwoju lokalnego na przykładzie powiatu kłodzkiego	54
Hanna Adamska: Efekty rozwoju lokalnego gminy Kostomłoty po przystąpieniu do Unii Europejskiej	63
Tomasz Bąk: Wpływ emigrantów na gospodarkę lokalną w powiecie leżajskim	71
Dariusz Głuszczyk: Lokalny rynek pracy – ocena z wykorzystaniem materiałów statystycznych Banku Danych Lokalnych na przykładzie miasta na prawach powiatu Jelenia Góra	82
Andrzej Sobczyk: Ocena potencjału rozwoju lokalnego na przykładzie miasta Szczecina oraz gmin powiatu polickiego.....	94
Stanisław Korenik: Procesy i ograniczenia w rozwoju współczesnych miast ze szczególnym uwzględnieniem metropolii.....	106
Emilia Konopska-Struś: Funkcje rzemiosła w rozwoju miasta na przykładzie Wrocławia	116
Magdalena Kalisiak-Mędelka: Funkcjonowanie jednostek pomocniczych (osiedli) w Łodzi. Analiza wyników badania pilotażowego	126
Edward Wiśniewski: Zastosowanie metod taksonomicznych oraz gier kooperacyjnych w analizie zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego podregionów województwa zachodniopomorskiego.....	134
Marek Kunasz: Regionalne rozgłośnie radiowe na rynku radiowym w Polsce	144
Ryszard Broł: Układ terytorialny powiatów – propozycje zmian	153
Katarzyna Cheba, Maja Kiba-Janiak: Wykorzystanie analizy czynnikowej do wielowymiarowej oceny jakości miejskich systemów transportowych na przykładzie miast średniej wielkości w Polsce.....	163

Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Gmina jako kreator i beneficjent wartości nieruchomości	173
Artur Myna: Lokalna infrastruktura techniczna a rozwój budownictwa mieszkaniowego – obszar stykowy miasta i gminy podmiejskiej.....	184
Renata Sosnowska-Noworól: Problemy gospodarki odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi na przykładzie Dolnego Śląska.....	194
Grzegorz Maśloch: Wybrane problemy realizacji inwestycji w jednostkach samorządu terytorialnego przy udziale środków pomocowych Unii Europejskiej	202
Urszula Markowska-Przybyła: Kapitał społeczny w rozwoju regionalnym i lokalnym	212
Katarzyna Przybyła, Alina Kulczyk-Dynowska: Transgraniczne parki narodowe a kapitał społeczny – na przykładzie KPN i KRNP	222
Bożena Kuchmacz: Lokalne grupy działania jako przejaw aktywności kapitału społecznego	229
Marian Oliński: Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi na przykładzie powiatu lidzbarskiego	238
Zbigniew Przybyła, Marian Kachniarz: Instytucjonalne formy współpracy samorządów terytorialnych na przykładzie jeleniogórskiego zespołu miejskiego	249
Jacek Chądzyński: Obszary współpracy gmin z sektorem pozarządowym – prezentacja wybranych wyników badań pilotażowych.....	264
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Wpływ fragmentacji politycznej na współpracę między jednostkami samorządu terytorialnego	273
Zbigniew Grzymała: W poszukiwaniu modelu zarządzania jednostką samorządu terytorialnego	282
Jarosław Hermaszewski: Decyzje finansowe i inwestycyjne w zarządzaniu jednostką samorządu terytorialnego na przykładzie gminy Sława – praktyczne aspekty	296
Sławomir Kłosowski: Zmiany systemów zarządzania mieszkaniowym zasobem gmin w Polsce po roku 2000	307
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Wykorzystanie metody Project Cycle Management w administracji samorządowej	315
Józef Łobocki: Możliwości wykorzystania instytucji partnerstwa publiczno-prywatnego w procesie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego.....	323
Magdalena Mischuk: Elementy stymulacyjne w polityce podatkowej wybranych miast.....	333
Paweł Piątkowski: Dług jednostek samorządu terytorialnego w okresie kryzysowym. Kierunki rozwoju	343
Jacek Sierak: Konstrukcja wskaźników zadłużenia a ocena zdolności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego	352

Tomasz Uryszek: Struktura dochodów gmin w Polsce a ich samodzielność dochodowa.....	362
Wiesława Cieślewicz: Rozwój specjalnych stref ekonomicznych w Polsce ...	372
Tomasz Kołakowski, Andrzej Raszkowski: Badanie efektywności pomocy publicznej udzielonej przez samorządy inwestorom zagranicznym na przykładzie WSSE „INVEST-PARK”	383
Wioleta Palewska: Funkcjonowanie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” w otoczeniu lokalnym – aspekt społeczny (oddziaływanie strefy na wałbrzyski rynek pracy)	398
Maciej Popławski: Wpływ Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na rozwój gospodarczy podregionu legnickiego	406
Andrzej Raszkowski: Promotion mix w strategii promocji miasta.....	417
Elżbieta Nawrocka: Działania innowacyjne podmiotów gospodarczych a problem wiedzy niedoskonałej	426
Dariusz Zawada: Walory użytkowe jako czynnik konkurencyjności miasta	439
Natalia Bartkowiak, Walenty Pocza: Przestrzenne zróżnicowanie aktywności władz lokalnych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na obszarach wiejskich Wielkopolski.....	453
Karol Krajewski: Znaczenie rynków rolnych w rozwoju gospodarki lokalnej i ożywieniu małych miast.....	464
Stefan Zawierucha: Badania ankietowe w procesie identyfikacji struktury funkcjonalnej gminy. Kilka uwag metodologicznych.....	473
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Dynamika rozwoju gmin wiejskich województwa mazowieckiego	484
Jarosław Uglis: Miejsce agroturystyki w dywersyfikacji gospodarki wsi	495
Mirosław Struś, Bogusław Wijatyk: Program Odnowa Wsi jako instrument aktywizacji obszarów wiejskich.....	505
Dagmara Dziewulska, Michał Gawlikowski, Paweł Łazarewicz, Natalia Sochacka: Sondażowa diagnoza jakości administracyjnej obsługi klientów w gminnych strukturach samorządowych na przykładzie Urzędu Miejskiego w Przemkowie	515

Summaries

Andrzej Sztando: Objectives, priorities and tasks in local development strategic planning	26
Anna Beata Kawka: Capital expenditures of communes as an instrument of local development	34
Franciszek Adamczuk: Stimulating of local entrepreneurship on borderland: institutional and organizational aspects	45

Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: The concept of the assessment method of the assumptions of local strategies development on the example of the process of social consultations in Wałbrzych county	53
Małgorzata Rogowska: Determinants of local development on the example of Kłodzko district.....	62
Hanna Adamska: Effects of local development of Kostomłoty community after joining the European Union.....	70
Tomasz Bąk: The impact of economic emigrants on the local economy in Leżajsk county.....	81
Dariusz Głuszczyk: Local labour market – an assessment using statistical data of the Local Data Bank on the example of the city and district of Jelenia Góra.....	93
Andrzej Sobczyk: Evaluation of the potential of local development on the example of Szczecin and Police district.....	105
Stanisław Korenik: Processes and barriers in the development of contemporary cities with special emphasis on metropolis.....	115
Emilia Konopska-Struś: Functions of craft in the development of the city on the example of Wrocław.....	125
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Activity of auxiliary units in Łódź according to their bodies. Analysis of pilot survey.....	133
Edward Wiśniewski: Application of taxonomic methods and cooperation games in the analysis of employment differentiation of subregions of West Pomerania Voivodeship.....	143
Marek Kunasz: Public regional broadcasting stations on the radio market in Poland.....	152
Ryszard Broł: Network of counties – changes proposal.....	162
Katarzyna Cheba, Maja Kiba-Janiak: Use of factor analysis for multidimensional evaluation of quality of city transport systems on the example of medium-sized cities in Poland.....	172
Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Borough as a creator and beneficiary of property value.....	183
Artur Myna: Local technical infrastructure and development of housing construction – the adjoining area of town and rural municipality.....	193
Renata Sosnowska-Noworól: The problem of construction and demolition waste management on the example of Lower Silesia.....	201
Grzegorz Maśloch: Selected problems of the implementation of an investment project in self-government units using the foreign aid budget of the European Union.....	211
Urszula Markowska-Przybyła: Social capital in regional and local development.....	221
Katarzyna Przybyła, Alina Kulczyk-Dynowska: Cross-border national parks and social capital – on the example of KPN and KRNAP.....	228

Bożena Kuchmacz: Local action groups as a manifestation of social capital activity	237
Marian Oliński: Cooperation between local government and non-governmental organizations – Lidzbark county case study	248
Zbigniew Przybyła, Marian Kachniarz: Institutional forms of cooperation of local government on the example of Jelenia Góra urban area.....	263
Jacek Chądzyński: Areas of co-operation between communities and non-governmental sector – presentation of selected results of pilot study.....	272
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Impact of political fragmentation on cooperation among local governments	281
Zbigniew Grzymała: In seeking the model of self-government management	295
Jarosław Hermaszewski: Financial and investment decisions in local government management based on the example of Sława administrative unit – practical aspects	306
Sławomir Kłosowski: Changes of local authorities property management systems after the year 2000	314
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Project cycle management method application in the local government administration	322
Józef Łobocki: The possibilities of the utilization of Public-Private Partnership Tools in the process of managing of local government units	332
Magdalena Miszczuk: Stimulating elements in tax policy of selected cities .	342
Paweł Piątkowski: Public debt of local authorities after crisis. The directions of development.....	351
Jacek Sierak: The construction of indicators of indebtedness and the assessment of the creditworthiness of self-government units	361
Tomasz Uryszek: Revenue structure of communes in Poland and their fiscal autonomy	371
Wiesława Cieślewicz: Special economic zones development in Poland.....	382
Tomasz Kołakowski, Andrzej Raszkowski: Efficiency analysis of state aid granted by local government to foreign investors located in Wałbrzych SEZ “INVEST-PARK”	397
Wioleta Palewska: Functioning of Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK” in local environment social aspect (the effect of the zone on Wałbrzych labour market).....	405
Maciej Popławski: The influence of Legnica Special Economic Zone on the economic development of the Legnica subregion	416
Andrzej Raszkowski: Promotion mix in the strategy of town promotion.....	425
Elżbieta Nawrocka: Innovative activities of economic entities and problems of imperfect knowledge	438
Dariusz Zawada: Usable qualities as a factor of towns’ competitiveness	452
Natalia Bartkowiak, Walenty Poczta: Activity of local authorities from Wielkopolska Voivodeship in the acquisition of UE funds.....	463

Karol Krajewski: The role of agrifood markets in local market development and the revival of small towns.....	472
Stefan Zawierucha: Survey research in the process of identification of functional structure of commune. Some methodological remarks	483
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Development dynamics of rural communes in Masovian Voivodeship.....	494
Jarosław Uglis: Agritourism in rural economy diversification.....	504
Mirosław Struś, Bogusław Wijatyk: The Revival of the Village as the instrument of country areas activation.....	514
Dagmara Dziewulska, Michał Gawlikowski, Paweł Łazarewicz, Natalia Sochacka: A survey diagnosis of administrative quality of customer service in communal authorities on the example of the municipal office in Przemków	524

Wioleta Palewska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

FUNKCJONOWANIE WAŁBRZYSKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ „INVEST-PARK” W OTOCZENIU LOKALNYM – ASPEKT SPOŁECZNY (ODDZIAŁYWANIE STREFY NA WAŁBRZYSKI RYNEK PRACY)

Streszczenie: Celem referatu jest ukazanie oddziaływania Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na lokalny rynek pracy, na terenie którego zlokalizowane są jej podstrefy, a konkretnie Podstrefa Wałbrzych. Utworzenie i funkcjonowanie Podstrefy Wałbrzych WSSE „INVEST-PARK” przyczyniło się do poprawy sytuacji na wałbrzyskim rynku pracy, obszarze dotkniętym wysokim bezrobociem po upadku górnictwa. Wałbrzyska Podstrefa dała szansę na częściowe ograniczenie bezrobocia w powiecie, dynamiczny jej rozwój daje nadzieję na kolejne miejsca pracy, a tym samym na jeszcze większy spadek bezrobocia na wałbrzyskim rynku pracy.

Słowa kluczowe: gospodarka lokalna, rozwój lokalny, rynek pracy.

1. Wstęp

Przedsiębiorstwa działające na terenie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” dały realną szansę na utworzenie nowych miejsc pracy w byłym województwie wałbrzyskim po upadku górnictwa, a tym samym wpłynęły na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz zmniejszenie stopy bezrobocia.

Likwidacja kopalń węgla kamiennego i przemysłu związanego z jego przetwórstwem, do której doszło na początku lat 90. XX wieku, wpłynęła również niekorzystnie na funkcjonowanie zakładów kooperujących, działających na potrzeby górnictwa. Efektem takiego stanu rzeczy był kolosalny przyrost bezrobocia. Utworzenie Podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” w 1997 r. przyczyniło się do poprawy sytuacji na wałbrzyskim rynku pracy – obszarze dotkniętym wysokim bezrobociem.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie funkcjonowania i oddziaływania Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” na lokalny rynek pracy, na terenie którego zlokalizowane są jej podstrefy.

2. Działalność Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK”

Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK” położona jest w południowo-zachodniej Polsce, na terenie czterech województw: dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego oraz wielkopolskiego. Została ustanowiona na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z 15 kwietnia 1997 roku. WSSE swoją działalność zakończy 31 grudnia 2020 roku.

Do najważniejszych celów WSSE można zaliczyć:

- złagodzenie społecznych oraz ekonomicznych skutków restrukturyzacji górnictwa,
- zaktywizowanie gospodarcze regionu zgodnie z zakresem zrównoważonego rozwoju,
- zagospodarowanie infrastruktury technicznej,
- wsparcie przedsiębiorców z okolicznych obszarów.

W założeniu realizacja wymienionych celów powinna być osiągnięta poprzez następujące działania:

- promocję strefy w kraju i poza jego granicami,
- rozwój branż wykorzystujących atuty regionu, zgodnie ze specjalizacją poszczególnych podstref,
- dywersyfikację działalności gospodarczej na terenie strefy,
- preferowanie działalności rozwijającej kooperację z przedsiębiorcami działającymi w regionie poza strefą,
- monitorowanie wpływu strefy na środowisko naturalne [Błaszczyn 2007, s. 86].

W 1997 roku WSSE została utworzona na obszarze 256,4 ha, podzielonym na cztery podstrefy: Wałbrzych, Dzierżoniów, Nowa Ruda i Kłodzko. Dynamiczny rozwój strefy oraz wysoki stopień zagospodarowania jej terenów w dużej mierze przyczyniły się do ustanowienia nowych podstref. Obecnie WSSE liczy 40 podstref, z których 24 położone są w województwie dolnośląskim, tj. na terenie: Wałbrzycha, Nowej Rudy, Kłodzka, Dzierżoniowa, Żarowa, Jelcza-Laskowic, Kudowy-Zdroju, Świdnicy, Wrocławia, Oławy, Strzelina, Strzegomia, Brzegu Dolnego, Bolesławca, Wiązowa, Wołowa, Ząbkowic Śląskich, Sycowa, Świebodzic, Bystrzyca Kłodzkiej, Twardogóry, Góry, Oleśnicy oraz Bielawy; siedem znajduje się na terenie województwa opolskiego: w Opolu, Nysie, Namysłowie, Praszce, Kluczborku, Skarbmierzu oraz Prudniku, kolejnych osiem zlokalizowanych jest na terenie województwa wielkopolskiego: w Krotoszynie, Śremie, Lesznie, Wrześni, Kościanie, Jarocinie, Kaliszu i Rawiczu oraz jedna w województwie lubuskim, w Szprotawie.

W efekcie WSSE obejmuje obszar o łącznej powierzchni ponad 1685,1 ha, co czyni ją jedną z największych stref przemysłowych w Polsce. Zarządzanie strefą powierzono Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej „INVEST-PARK” Spółce z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu. Najważniejszymi jej udziałowcami są w pierwszej kolejności Skarb Państwa, a następnie instytucje finansowe – banki oraz agencje

rządowe. Na terenie strefy zainwestowali producenci różnych sektorów przemysłu, całkowita wartość inwestycji zrealizowanych przez przedsiębiorców wyniosła około 12,11 mld zł (stan na 31.12.2010).

Tabela 1. Główni inwestorzy na terenie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK”

Lp.	Inwestor	Kraj pochodzenia	Podstrefa	Sektor
1	Toyota Motor Manufacturing Poland	Japonia	Wałbrzych	motoryzacyjny
2	Toyota Motor Industries Poland	Japonia	Jelcz-Laskowice	motoryzacyjny
3	ElectroluxPoland	Szwecja	Żarów, Oława, Świdnica	AGD
4	Faurecia Wałbrzych	Francja	Wałbrzych, Jelcz-Laskowice	motoryzacyjny
5	Cersanit	Polska	Wałbrzych	ceramiczny
6	Whirlpool	Holandia	Wrocław	AGD
7	Colgate Palmolive Manufacturing Poland	USA	Świdnica	chemiczny
8	Cadbury Polska	Wielka Brytania	Skarbmierz	cukierniczy
9	Metzeler Automotive Profile Systems	Niemcy	Dzierżonów	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych
10	General Electric PC	Holandia	Kłodzko	elektryczny
11	Fagor Mastercook	Hiszpania	Wrocław	AGD
12	Bridgestone Diversified Poland	Japonia	Żarów	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych
13	WABCO Polska	USA	Wrocław	motoryzacyjny
14	NSK Steering Systems Europe	Japonia	Wałbrzych	sprzęt transportowy

Źródło: internetowy serwis informacyjny Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych SA: <http://www.paiz.gov.pl>, stan na 31.12.2010.

Główne atuty WSSE „INVEST-PARK” to:

- korzystne położenie geograficzne (bliskość granic z Republiką Czeską oraz Niemcami),
- lokalizacja w regionie wysokich możliwości i relatywnie niskich kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w porównaniu z podobnie rozwiniętymi obszarami,
- tereny typu *green fields* dla potencjalnych przedsiębiorców,
- możliwość uzyskania przez inwestorów ulg podatkowych,
- nowoczesna, w pełni rozwinięta infrastruktura techniczna podstref,
- dobra komunikacja zarówno wewnątrz podstref, jak i z największymi ośrodkami przemysłowymi w Polsce i Europie,
- łatwy dostęp do wykwalifikowanej kadry pracowniczej.

Jedną z wielu podstref zlokalizowanych w WSSE „INVEST-PARK” jest Podstrefa Wałbrzych. Położona na północnych obrzeżach Wałbrzycha, w niewielkiej odległości od centrum miasta (ok. 7 km), obejmuje tereny o łącznej powierzchni 194,27 ha. Wałbrzych to miasto położone w południowo-zachodniej Polsce, w województwie dolnośląskim. Zajmuje ono obszar 85 km, liczy natomiast ok. 120 tys. mieszkańców. Obszar powiatu wałbrzyskiego to 514 km. Powiat zamieszkuje 178 tys. osób (stan na 31.12.2010). Lata swojej świetności Wałbrzych przeżywał w okresie funkcjonowania kopalń wałbrzyskich, po 1989 roku, wraz z przemianami gospodarczymi zachodzącymi w całej Polsce, restrukturyzacji uległa gospodarka Wałbrzycha. Istniejące na terenie miasta kopalnie węgla kamiennego, które były jednym z ważniejszych pracodawców, zostały zlikwidowane. Przyczyniło się to do ogromnego wzrostu bezrobocia wśród mieszkańców Wałbrzycha. Aby temu przeciwdziałać, natychmiast podjęto działania zmierzające do zmiany tej sytuacji. Jednym z rozwiązań prowadzących do spadku bezrobocia było utworzenie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK”, w tym jej podstrefy na terenie miasta Wałbrzycha. W podstrefie wałbrzyskiej firmami, które przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia wśród wałbrzyszan, są m.in.:

- Toyota Motor Manufacturing Poland,
- Quin Polska,
- Trelleborg Automotive Poland,
- Migapol,
- Cersanit,
- Faurecia Wałbrzych,
- NSK Steering Systems Europe (Polska),
- Poland Smelting Technologies „Polst”,
- AGC Silesia,
- Euroflame,
- Opalex¹.

3. Zatrudnienie w strefie na tle lokalnego rynku pracy (w latach 1999–2009)

Na tle lokalnego rynku pracy zatrudnienie w Podstrefie WSSE „INVEST-PARK” częściowo przyczyniło się do poprawy sytuacji Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego, a tym samym wpłynęło na obniżanie się stopy bezrobocia w kolejnych latach jej funkcjonowania. Rozwój powiatu wałbrzyskiego w przeszłości nierozzerwalnie związany był z działalnością przemysłową, zwłaszcza z wydobywaniem i przeróbką węgla kamiennego, przemysłem włókienniczym i ceramicznym. Jak wspomniano, sytuacja zmieniła się diametralnie po 1989 roku. Jednocześnie z przemianami go-

¹ Na podstawie danych zamieszczonych na stronie internetowej WSSE „INVEST-PARK”: <http://www.invest-park.com.pl>, stan na 31.12.2010.

spodarczymi zachodzącymi na terenie całego kraju restrukturyzacji uległa gospodarka Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego. Zlikwidowane zostały na stałe wpisane w historię miasta kopalnie węgla kamiennego i przemysł związany z jego przetwórstwem. Ostrej konkurencji zewnętrznej oraz twardym regułom wolnego rynku nie sprostały także zakłady przemysłu włókienniczego z terenu Walimia, Głuszycy i Wałbrzycha. Wysoki wskaźnik bezrobocia na terenie powiatu wałbrzyskiego od początku lat 90. XX wieku przyczyniał się do migracji ludności w inne rejony Polski. Negatywnym efektem tych przemian był również wzrost bezrobocia strukturalnego wśród pracowników likwidowanych zakładów. Nie spełniły swojej roli programy osłonowe dla zwalnianych pracowników. Stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim była jedną z najwyższych w kraju, problemy społeczne zaś narastały. Dopiero od 1999 roku, po dwóch latach funkcjonowania Podstrefy WSSE „INVEST-PARK”, sytuacja na wałbrzyskim rynku pracy zaczyna się poprawiać. Mimo że stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim w stosunku do województwa dolnośląskiego była wysoka, szczególnie w latach 2000–2002, można stwierdzić, że dzięki podmiotom zlokalizowanym na terenie Podstrefy Wałbrzych sytuacja wałbrzyszan się polepszyła. Świadczy o tym choćby struktura rekrutacji pracowników do przedsiębiorstw prowadzących działalność na jej terenie. Najczęstszym źródłem rekrutacji był Powiatowy Urząd Pracy, większość osób (około 50%) zatrudnionych w podstrefie rekrutowana była przez powiatowe urzędy pracy. Innymi formami pozyskiwania pracowników były liczne ogłoszenia w środkach masowego przekazu, firmy doradztwa personalnego oraz tzw. samoczynny nabór polegający na dużym zainteresowaniu osób ubiegających się o zatrudnienie jeszcze przed oddaniem zakładu do eksploatacji. Poszczególne firmy rekrutujące pracowników w dużej mierze postawiły na kapitał ludzki, w tym celu objęto szkoleniami nowo zatrudnione osoby. Rynek pracy w powiecie wałbrzyskim w latach funkcjonowania Podstrefy Wałbrzych, tj. 1999–2009, stopniowo odbudowuje się, rozwijają się takie branże przemysłu, jak: motoryzacyjna, ceramiczna, transportowa itp., stopa bezrobocia się obniża².

Zauważyć można, że od 1999 roku, umiarkowanie, choć z wahaniami w niektórych latach, liczba zatrudnionych w Podstrefie Wałbrzych stopniowo rośnie.

Po sześcioletniej działalności Podstrefy Wałbrzych, tj. od 1999 do 2005 roku, osób pracujących w firmach umiejscowionych na jej obszarze przybywa. Podstrefa wałbrzyska dynamicznie się rozwija, powstają nowe zakłady stwarzające możliwość zatrudnienia. W 2006 roku obserwujemy spadek zatrudnienia w Podstrefie WSSE „INVEST-PARK”, przyczyną takiego stanu rzeczy jest mniejszy nabór prowadzony przez zakłady działające na terenie Podstrefy Wałbrzych³. Natomiast już w kolejnych latach jej funkcjonowania (2007–2008) ponownie widać umiarkowany wzrost

² Informacje oparte na rozmowach autora z przedstawicielami Urzędu Pracy oraz podmiotów zlokalizowanych w Podstrefie Wałbrzych WSSE „INVEST-PARK”.

³ Informacja uzyskana podczas rozmów z przedstawicielem Zarządu WSSE „INVEST-PARK”.

liczby zatrudnionych. Dopiero w 2009 roku zauważyć można zmniejszenie liczby pracujących w omawianej podstrefie.

Tabela 2. Dynamika zatrudnienia w powiecie wałbrzyskim oraz na terenie Podstrefy Wałbrzych WSSE „INVEST-PARK” w latach 1999–2009

Rok	Powiat wałbrzyski		Podstrefa Wałbrzych	
	Liczba zatrudnionych	2000=100	Liczba zatrudnionych	1999=100
1999	5 943 ¹	-	1 043	100,00
2000	25 796	100,00	1 470	140,93
2001	24 537	95,11	2 050	196,54
2002	24 285	94,14	3 146	301,62
2003	32 389	125,55	4 481	429,62
2004	31 305	121,35	5 676	544,19
2005	31 529	122,22	6 601	632,88
2006	30 727	119,11	1 832	175,64
2007	31 792	123,24	2 417	231,73
2008	33 614	130,30	2 498	239,50
2009	30 741	119,16	1 962	188,11

¹ Brak danych z miasta Wałbrzych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” oraz Urzędu Statystycznego Oddział w Wałbrzychu.

Na przykładzie danych z tab. 2, przedstawiających dynamikę zatrudnienia w powiecie wałbrzyskim i na terenie Podstrefy Wałbrzych WSSE „INVEST-PARK”, stwierdzić można, że przez dłuższy okres, choć z nielicznymi odstępstwami w określonych latach, dzięki podmiotom zlokalizowanym w Podstrefie Wałbrzych liczba zatrudnionych w powiecie stopniowo wzrastała. Szczególnie tendencję wzrostową widać na przykładzie lat 2003, 2007–2008. Spadek zaobserwować można w 2006 i 2009 roku przy równoczesnym i gwałtownym obniżeniu się liczby pracujących na terenie Podstrefy Wałbrzych. Wyjątkiem są lata 2001–2002 i 2004, w których mimo wzrostu liczby zatrudnionych w podstrefie widoczna jest tendencja spadkowa w powiecie.

Rok 2000 to okres przełomowy nie tylko pod względem wchodzenia w nowy wiek, ale także w odniesieniu do oddziaływania Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” na lokalny rynek pracy. Mianowicie wyraźnie widać (tab. 3), że stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim była wyższa od stopy bezrobocia w województwie dolnośląskim, mimo powstawania nowych miejsc pracy na terenie Podstrefy Wałbrzych WSSE „INVEST-PARK”. Lata 2001–2002 odznaczają się wysoką stopą bezrobocia w powiecie. Warto zauważyć, że nawet w tych latach występowała dynamika zatrudnienia w Podstrefie Wałbrzych, co mogło przyczynić się do obniżenia i tak wysokiej stopy bezrobocia. Natomiast od roku 2003 stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim, podobnie jak w całym województwie,

Tabela 3. Stopa bezrobocia w % w powiecie wałbrzyskim i województwie dolnośląskim w latach 1999–2009

Rok	Powiat wałbrzyski		Województwo dolnośląskie
1999	20,3		16,0
2000	31,8	Dane dla miasta Wałbrzycha	18,4
		21,7	
2001	37,8	26,8	21,5
2002	39,3	28,1	23,7
2003	29,4		22,4
2004	29,1		22,4
2005	27,1		20,6
2006	23,8		16,6
2007	16,2		11,4
2008	15,1		10,0
2009	18,2		12,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu.

systematycznie się obniża, co widać na przykładzie kolejnych lat, w szczególności 2007–2008. Przyczyną może być powstawanie nowych miejsc pracy w podmiotach zlokalizowanych w Podstrefie Wałbrzych WSSE „INVEST-PARK”.

4. Zakończenie

Wałbrzych po likwidacji kopalń węgla kamiennego i upadku przemysłu wydobywczego stanął przed bardzo poważnym problemem – lawinowym przyrostem bezrobocia. W przypadku miasta charakteryzującego się wysoką stopą bezrobocia utworzenie nowych miejsc pracy przyczyniło się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Wałbrzyska podstrefa dała szansę na częściowe ograniczenie bezrobocia w powiecie. Nie bez znaczenia pozostaje jej rola w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie w zakładach w niej zlokalizowanych. Ponadto pozytywnie wpływa na przekształcenia strukturalne miasta i powiatu, tworząc miejsca pracy w nowoczesnych zakładach przemysłowych. Przedsiębiorstwa działające na terenie Podstrefy Wałbrzych stały się jednym z ważniejszych pracodawców w powiecie.

Biorąc pod uwagę aspekt społeczny, czyli liczbę osób zatrudnionych w Podstrefie Wałbrzych od 1999 do 2009 roku, można stwierdzić, że bilans jej funkcjonowania jest dodatni, co daje nadzieję na kolejne miejsca pracy, a tym samym na jeszcze większy spadek bezrobocia na wałbrzyskim rynku pracy.

Literatura

- Adamczuk F. [2005], *Specjalne strefy ekonomiczne na Dolnym Śląsku i ich wpływ na promocję regionu i rynek pracy*, [w:] *Rozwój regionalny i globalny we współczesnej gospodarce światowej*, Prace Naukowe AE we Wrocławiu nr 1066, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław.
- Błaszczyn M. [2007], *Podstawy prawne Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz jej rozwój na tle innych stref ekonomicznych w Polsce*, [w:] *Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna Invest-Park*, red. B. Fiedor, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław.
- Pilarska Cz. [2009], *Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce*, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.
- Smętkowski M. [2000], *Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna*, [w:] *Polskie Specjalne Strefy Ekonomiczne – zamierzenia i efekty*, red. E. Kryńska, Scholar, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2009.
- www.invest-park.com.pl.
- www.paiz.gov.pl.
- www.urzadpracy.pl.

FUNCTIONING OF WAŁBRZYCH SPECIAL ECONOMIC ZONE "INVEST – PARK" IN LOCAL ENVIRONMENT SOCIAL ASPECT (THE EFFECT OF THE ZONE ON WAŁBRZYCH LABOUR MARKET)

Summary: The objective of the paper is to show the effect of Wałbrzych Special Economic Zone "INVEST-PARK" on the local labour market in the area of its sub-zones, specifically Wałbrzych sub-zone. Establishing and functioning of the sub-zone of Wałbrzych Special Economic Zone "INVEST-PARK" contributed to the improvement of the situation of Wałbrzych labour market, the area affected by high rate of unemployment after the collapse of mining. Wałbrzych sub-zone gave a chance to partially limit the unemployment in this administrative area. Its dynamic development gives hope for subsequent new jobs which means still higher fall in the unemployment on Wałbrzych labour market.

Keywords: regional economy, regional development, labour market.